

Аграрен университет – Пловдив, Научни трудове, т. LXIV, кн. 2, 2022 г.
Национална кръгла маса
„Устойчив винен туризъм в контекста на зелената сделка“
Agricultural University – Plovdiv, Scientific Works, vol. LXIV, book 2, 2022
National Round Table
„Sustainable Wine Tourism in the Context of the Green Deal“

[DOI: 10.22620/sciworks.2022.02.014](https://doi.org/10.22620/sciworks.2022.02.014)

**УСТОЙЧИВИ ПРАКТИКИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ВИНЕН И ХАЗАРТЕН ТУРИЗЪМ
SUSTAINABLE PRACTICES FOR THE DEVELOPMENT OF GAMBLING AND
WINE TOURISM**

Проект № 10-22 „Студентско научно творчество“

**Докторант Любомира Георгиева
Lubomira Georgieva, PhD Student**

Университет за национално и световно стопанство
University of National and World Economy

lubomira.georgieva@unwe.bg

Abstract

The objective of this scientific article is to study the development of destinations with gambling and wine tourism. The link between gambling and wine is examined as an integral part of the tourism proposition. The possibilities for combining them are highlighted and the motives for attracting visitors by uniting them are discussed. Sustainable practices for the development of the wine business for the local economy and tourism in the context of the Green Deal“ are outlined. Major successful global models for the development of the wine industry are presented. The attention is focused on the directions for the implementation of new sustainable practices for the development of destinations. The author defends the thesis that proper and timely implementation of sustainable practices in the field of wine and gambling tourism will have a positive effect on the development of countries in the context of the Green Deal.

Key words: gambling tourism, wine tourism, sustainable practices, European Green Deal, challenges

ВЪВЕДЕНИЕ

В продължение на десетилетия **туризмът** преживява непрекъснат растеж и дълбока **диверсификация**, превръщайки се в един от най-бързо развиващите се икономически сектори в света. Световният туризъм е тясно свързан с развитието на страните и все повече нови дестинации се включват в него. Тази динамика го превръща в ключов двигател на социално-икономическия прогрес. Според Парушева „Бурното развитие на туризма в глобален мащаб предизвика разработването на по-специализирани **подсектори**, привлекателни за пазарните ниши“ (2016, 17-24).

През последните десетилетия все по-голям интерес представляват **алтернативните форми на туризъм** като **хазартен и винен**. **Обект** на настоящото изследване са тези два вида туризъм, предизвикателствата и тенденциите, които влияят върху тях в световен мащаб. **Предмет** на анализа е популяризирането на дестинациите, развиващи хазартен и винен туризъм едновременно. Научната статия има за **цел** да открие ползите от прилагането на навременни практики, насоките за развитие и преодоляването на предизвикателства пред устойчивото развитие на дестинациите. За постигането на тази цел се решават следните **изследователски задачи**:

- **изследване** на спецификата на хазартния и винения туризъм;
- **открояване** на устойчивите практики за развитие на дестинациите в контекста на Зелената сделка.

МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

Научната статия съдържа информация от избрани **литературни и интернет източници**, както и от официални **доклади и становища**. Всички те са свързани с **анализа** на хазартния туризъм, винения туризъм и Зелената сделка. За постигане на целите и решаването на поставените задачи са приложени методите на **анализ** на научните концепции по изследваната проблематика в специализираната литература, както и **синтез** на авторови идеи.

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЯ

За **целите на изследването** са анализирани **характеристиките** на хазартния и винения туризъм в контекста на Зелената сделка. Проучени са важните **елементи от плана** за устойчиво развитие. Разгледани са **предизвикателствата** пред двата вида туризъм. Посочени са примери за **добри практики** в популяризирането на дестинациите.

Хазартът е динамична и бързо развиваща се индустрия. В днешно време той е един от **най-проспериращите сектори на икономиката**. В него **няма сезонност** и той не зависи от климатичните условия на страната, което го прави изключително подходящ за практикуването на туризъм, при който мотивация на туриста е посещението на дестинации с цел игра. Игралният туризъм осигурява **целогодишна възможност** за развитие на страните (Georgieva, 2021).

Туризмът, като значима форма на човешка дейност, може да има голямо въздействие (Parusheva, 2020). То е много осезаемо в региона на дестинацията, където туристите си взаимодействат с местната среда, икономиката, културата и обществото. Следователно е обичайно влиянието на туризма да се разглежда в контекста на **социално-културни, икономически и екологични въздействия**. Социалното влияние на туризма върху обществото се изразява преди всичко в промените в качеството на живот на жителите на туристическите дестинации (Parusheva, 2019). Тези отражения имат следните възможни **положителни аспекти** (Shou-TsungWu and Yeong-ShyangChen, 2015).

- подобряване на **качеството на живот**;
- спиране на **изселванията** с цел намиране на препитание;
- улесняване **контактите с останалия свят**;
- създаване и развитие на **местната общност**;
- увеличаване сигурността на **работните места** и целогодишна **заетост**;

• влияние върху професионалната структура на местното население, като се увеличава нивото на **образование, квалификация и жизнен стандарт**;

• използване на хазарта за **алтруистични цели**, като средствата отиват за различни проекти, обвързани със здравето, културата, образованието, младежта и спорта;

- активно подпомагане на **спорта**.

Влиянията могат да бъдат и с *отрицателен характер*:

• възникване на негодувание в **местното население**, поради необходимостта от съвместното използване на редица общи съоръжения и инфраструктура с туристите;

- промени в **житейските ценности** и начина на живот;
- възникване на **социално неравенство**;
- комерсиализиране на **социалните отношения**;
- увеличаване на **престъпността и заболяванията**;

• използването на обща инфраструктура с туристите води до **пренаселеност и задръствания**;

• промени в **семейната структура** на населението – намаляване на броя на децата в семействата, повишаване на броя и дела на работещите жени, нарастване на броя на браковете с чужденци, увеличаване на разводите.

Игралната индустрия е добре регулиран икономически сектор. Той подпомага развитието на икономиката и отчита добри резултати на национално ниво. Финансовите приходи към хазната, осигуряването на работни места в региони с по-ниска заетост, обвързаността с туризма и допринасянето за разнообразяването на микса от услуги в него, утвърждават ролята на хазартната индустрия като **надежден икономически субект в страната**. Едновременно с това подпомага и търговията. Практикуването на този вид туризъм бива съчетано с *други видове*, като **градски, морски, планински, шопинг, Мисе, спа и уелнес, кулинарен и винен**.

Проучванията показват, че казино бизнесите дават *положителни* местни *екологични резултати* като:

- защита на **природната среда и екологичните ресурси**;
- опазване на **историческите сгради и културното наследство**;
- подобряване на **обществения транспорт**;
- облагородяване на **електрическите съоръжения**;
- по-високи **медицински стандарти**;
- съживяването на **градовете и пейзажите** и увеличаване на **развлекателните площадки**.

По отношение на *отрицателното въздействие* на хазарта върху околната среда, изследователите обикновено споменават следните аспекти:

- **задръствания и затруднения** при паркиране;
- ескалация на **боклука, ерозия** на почвата, **лошо качество на въздуха**;
- **упадък на живописна красота**, разрушаване на **обществената инфраструктура**;
- **големи туристически събирания**.

Решаваща роля за популяризирането на дестинациите и привличане на по-голям брой посетители играе **съчетаването на хазартен с винен туризъм**. **Виненият туризъм** предлага възможности за местно развитие на териториите с винопроизводство, богата култура, екологични, ландшафтни и историко-архитектурни ценности. Те представляват **важен инструмент за привличане на туристи**. Това е пътуване, което се предприема с цел посещение на винарни и винарски региони. То дава познания за тази напитка и нейните традиции. Тясно свързан е с културата и гастрономията. **Посещенията на винарни** датират от древни времена. Съществуват сведения, за организирани пътувания с тази цел още по време на **Гранд Тур, древна Гърция и Рим**. През **XIX век** виното се появява като форма на туризъм от особен интерес (Vázquez de la Torre, Fernández and Castro-Freire, 2012). Понятието „винен туризъм“ се появява в началото на 90-те на миналия век в **САЩ – Калифорния и по-късно в Австралия**. Там преобладават неголеми като обем винарни. Тяхното годишно производство е между 100 и 300 хиляди бутилки. По този начин, чрез организирането на специално посветени уикенди и турове, успяват да увеличат директните си продажби. В **Европа** включването на известни винарски региони и изби в туристическите маршрути е много по-стара практика. Тя обаче не е развивана като отделен бизнес и вид туризъм. **Винените маршрути** с увлекателни беседи за технологията на напитката са били изнасяни от енолог и завършвали задължително с дегустации, проведени по всички професионални правила. Те стават търсени туристически продукти в **Аржентина, Чили, Южна Африка**, както и в стари винарски държави като **Франция, Испания, Италия и Германия**. В **България** са на лице необходимите условия и ресурси за превръщането в атрактивна дестинация за винен туризъм. „**Голямото почвено и климатично разнообразие** в района е предпоставка за производство на разнообразни на вкус червени и бели вина“ (Mateev, G. and Kirilov. S., 2017).

Винените фестивали, които привличат хора с интерес към виното, се превръщат в ключов елемент на изследвания в областта на туризма. Празниците на виното играят решаваща роля в **популяризирането на регионите и създаването на лоялност** към него и хранителните продукти. Фестивалите на виното в градовете, които нямат близки винарни, също се радват на успех. Провеждането им на подобно място се счита за важен елемент в **стратегии за градско регенериране**. Докато градските винени фестивали са добре установени на запад, изключителният **ръст на потреблението** на китайско вино между 2007 г и 2013 г. довежда до разцвета им в голяма част от **Китай**, включително **Хонконг, Макао и Гуанджоу**. Макао е градски район и световна хазартна дестинация. Диверсификацията на икономиката с помощта на фестивали и събития се превръща в **успешен**

маркетингов инструмент. По този начин се развиват и укрепват убежденията на потребителите относно уникалната кулинарна природа и самоличност на Макао. Това от своя страна може да доведе до генериране на приходи, засилване на духа на общността, културния обмен и образованието, както и по-силно социално взаимодействие. Съществуват и някои **негативните последици**. Такива, например, са отражението върху инфлацията, изходящите валутни потоци, промените в местния живот на дестинацията и влошаването на околната среда. Те са резултат от **прекомерна експлоатация на природни и културни ресурси** (Choe, Qian, O' Regan and Yap, 2018).

Световната организация по туризъм определя **устойчивия туризъм** като „туризъм, който изцяло отчита настоящите и бъдещите икономически, социални и екологични последици, за да отговори на нуждите на посетителите, индустрията, околната среда и приемните общности“ (UNWTO, 2020). Той трябва да подпомага **опазването на природните ресурси и биологичното разнообразие**. В същото време е задължително да бъдат уважавани социално-културната автентичност и ценностите на приемащите общности, да се съхранява тяхното архитектурно наследство. Устойчивото развитие на туризма изисква и информирано участие на **всички агенти**, както и силно **политическо лидерство** за постигане на широко сътрудничество и изграждане на консенсус. Това представлява непрекъснат процес за **въвеждане на превантивни или коригиращи мерки** при необходимост. В същото време трябва да отчита висока степен на **удовлетвореност на туристите** и да представлява за тях преживяване, което ги насърчава към практики на устойчив туризъм (Ruiz, C., Ruíz Pulpon A., 2020).

Европейският зелен пакт, одобрен през 2020 г., е набор от политически инициативи на Европейската комисия с основната цел да направи Европейския съюз (ЕС) климатично неутрален през 2050 г. Целта е намаляване на емисиите на парникови газове за 2030 г. до най-малко 50% в сравнение с нивата от 1990 г. Планът е да се преразгледа всеки съществуващ закон относно **климатичните аспекти**. Също така да се въведе **ново законодателство** относно кръговата икономика, обновяването на сгради, биоразнообразието, земеделието и иновациите.

Според наскоро публикувания **Междуправителствен панел по изменение на климата (IPCC)**, глобалните температури на повърхността са се повишили по-бързо през последните 50 години, отколкото в който и да е друг еквивалентен период от последните две хилядолетия. Това изменение засяга всеки регион на земното кълбо по определен начин. **Екстремните метеорологични явления и повишаването на глобалните температури** вече влияят и засягат жизнеспособността на реномирани винарски региони и качеството на тяхното вино. Въздействията от изменението на климата върху околната среда, намалените налични ресурси, пазарният натиск и новите политики представляват част от **предизвикателствата** пред глобалната винена индустрия. Голяма част от днешните лозари признават **ползите** от използването на по-устойчив подход и започват да го възприемат като **конкурентен фактор**. Като *средства за подобряване на устойчивостта* се включват:

- **Подкрепа от организации**, включително правителството и местните агенции. Необходимо е индустриалните асоциации да подпомагат бизнеса като същевременно се поддържа жизнеспособността на бизнеса и качеството на продукта.

- Силна екологична ориентираност;

- Социално управление;

Международната организация по лозята и виното (OIV) също е установила *практики на устойчива политика*, включващи:

- подобряване условията на труд, запазване на здравето и увеличаване на безопасността на работниците;

- развитие на отношенията на туристите с населението и осигуряването на подходяща интеграция с местната социално-икономическа и културна среда, опазване на културата и историята на региона.

Успешното прилагане на винен туризъм в **селските райони** може да бъде изключително **предизвикателство**. Виненият туризъм може да бъде отговорен за **негативните въздействия върху околната среда**, като по този начин създава спорове със селските общности. Този сблъсък с жителите може да се създаде от увеличаване на трафика поради нарастващия брой туристи, повишените цени на селските имоти, усещането за промяна в населеното място. **Долината Напа в Калифорния** е една от **най-развитите дестинация** за винен туризъм в света. Тя, например, е достигнала такава степен на развитие, при която вече са използвани няколко стратегии за **демаркетинг за ограничаване му**. Още през далечната 1968 г. долината Напа гласува за създаване на **селскостопански резерват** и по този начин забавя нахлуването на бизнеса и строежа на жилища в този район. Двадесет години по-късно големи празнични събития също започват да бъдат забранявани, за да бъдат **спрени масите от туристи** в района.

Въпреки нарастващото съзнание за устойчивост сред световната винена индустрия, все още е необходим **акцент върху екологичните проблеми**. Те са свързани с количеството генерирани отпадъци, замърсяването на почвата и водата поради употребата на пестициди, пиковите на водата. В тази връзка *са необходими*:

- Практики за повторно използване и намаляване на използването на вода;

- Практики за намаляване на употребата на пестициди, фунгициди и хербициди;

- Практики за подобряване на управлението на почвата. Това включва опазване и хранене на почвата, поддържане на точно количество водно съдържание, биоразнообразие за контрол на вредителите и регулиране на наличността на ресурсите (Trigo, A and Silva, P., 2022).

ИЗВОДИ

Хазартната индустрия има огромна роля в икономическото развитието на страните в света. **Игралният в съчетание с винения туризъм** спомагат за **развитието на дестинациите** чрез привличането на голям брой разнообразни туристи. Силната зависимост на лозарството от околната среда е причина за неговата чувствителност към неблагоприятните въздействия на изменението на климата. Това налага използването на **устойчиви практики** с цел намаляване на замърсяването и по-ефективното използване на ресурсите. В тези условия трябва да се развива хазартният и виненият туризъм, гарантиращи минимални нива на вредни емисии.

REFERENCES

- Parusheva, T. (2016). Ustoychivo razvitie na nematerialното kulturno nasledstvo, Agraren universitet – Plovdiv, Nauchni trudove, t. LX, kn. 1, Kragla masa „Spetsializirani vidove turizam – predizvikatelstva i perspektivi“, 3 – 4 yuni, Akademichno izdatelstvo na Agraren universitet Plovdiv, s. 21.
- Parusheva, T. (2020). Nova paradigma na kulturniya turizam v konteksta na globalizatsiyata, Izdatelstvo „Avangard Prima“, Sofiya, s. 305.
- Parusheva, T. (2019). Social Effects of Cultural Tourism, Journal of Balkan Ecology, Sofia, Bulgaria, Volume 22, No 3, p. 280. Retrieved from: <https://www.cabdirect.org/cabdirect/abstract/20193517502>
- Georgieva, L. (2021). Super digitalization and innovations in the gambling tourism, XVII Mezhdunarodna nauchna konferentsiya „Digitalizatsiyata na naukata, obrazovaniето, biznesa i turizma“, organizirana ot Visshe uchilishte po menidzhmant – Varna, 16-18 avgust 2021 g., gr. Varna, Izdatelstvo na VUM, s. 99.
- Choe, J., Qian, X., O’ Regan, M., Yap, M., (2018). Macau wine festivalscape: Attendees’ satisfaction and behavioural intentions. Retrieved from: <https://eprints.bournemouth.ac.uk/30915/7/Macau%20wine%20festivalscape%20Attendees%20satisfaction%20and%20behavioural%20intentions.pdf>
- Mason, P. (2020). Tourism, impacts and management. Retrieved from: <https://www.routledge.com/Tourism-Impacts-Planning-and-Management/Mason/p/book/9780367221621>
- Mateev, G., Kirilov. S., (2017). Opportunities for complex alternative tourism in the southwestern region of Bulgaria. Retrieved from: <https://scholar.google.com/citations?user=LxbuwOEAAA&hl=en>
- Ruiz, C., Ruíz Pulpon A., 2020. Paisajes del vinedo, turismo y sostenibilidad: interrelaciones teoricas y aplicadas. Investigaciones geograficas, Retrieved from: <https://www.investigacionesgeograficas.com/article/view/2020-paisajes-del-vinedo-turismo-y-sostenibilidad>
- Shou-TsungWu and Yeong-ShyangChen,T., (2015). The social, economic, and environmental impacts of casino gambling on the residents of Macau and Singapore (Vol. 48). Department of Tourism Management, Shih Chien University Kaoshiung Campus, Taiwan Tourism Management, pp. 286-289.

Trigo, A., Silva, P., (2022). Sustainable Development Directions for Wine Tourism in Douro Wine Region, Portugal. Retrieved from: <https://www.mdpi.com>>pdf

Vázquez de la Torre, G., Fernández, E. y Castro-Freire, M., (2012). Turismo del vino: una aproximación a las buenas prácticas, Retrieved from: <https://www.eumed.net/rev/turydes/12/tff.html>

El turismo: un fenómeno económico y social, Retrieved from: <https://www.unwto.org/es/turismo>

Turismo alternativo, Retrieved from: https://apps1.semarnat.gob.mx:8443/dgeia/compendio_2009/compendio_2009/10.100.8.236_8080/ibi_apps/WFServlet43c3.html

Como el enoturismo contribuye al desarrollo y a la sustentabilidad en las zonas vitivinícolas en Chile, Retrieved from: <https://vinasantacruz.cl/enoturismo-contribuye-al-desarrollo-y-a-la-sustentabilidad/>

European Green Deal, Retrieved from: https://en.m.wikipedia.org/wiki/European_Green_Deal

Sustainable Development Directions for Wine Tourism in Douro Wine Region, Portugal, Retrieved from: <https://www.bbva.com/es/sostenibilidad/que-es-el-turismo-sostenible/>

Vinen turizam v Balgariya, Retrieved from: <http://www.bestwine.bg/vinen-turizym-bulgaria-vino-cherveno-bqlo>

Sustainable Development, Retrieved from: <https://www.unwto.org/sustainable-development>